

دخل وخرج دانش بنیان ها زیر ذره بین «فرهیختگان»

فروش شرکت های دانش بنیان ۲۰۰۰ همت شد

مهدی عبداللّهی
دبیر گروه اقتصاد

یکی از موضوعاتی که طی دو دهه اخیر در ایران تأکید ویژه روی آن شده، موضوع اقتصاد دانش بنیان است. در بندهای مختلف برنامه هفتم نیز توجه ویژه‌ای به موضوع شده است.
باین حال، گزارش اخیر بازوی پژوهشی مجلس نشان می دهد اقتصاد دانش بنیان به عنوان یکی از ارکان اصلی گذار به توسعه پایدار و مزیت محور، هنوز جایگاه شایسته خود را در ساختار تولید و ارزش افزوده ملی ایران نیافته است.
بر مبنای شاخص های موجود، سهم فعالیت های دانش بنیان از تولید ناخالص داخلی کشور کمتر از دو درصد، شدت تحقیق وتوسعه پیشش دولتی کمتر از نیم درصد و رتبه جهانی نوآوری ایران در آخرین به روزرسانی در جایگاه هفتادم میان ۱۳۹ کشور قرار دارد.
این وضعیت حاکی از آن است که علی رغم رشد کُتی شرکت های دانش بنیان و تصویب مجموعه ای از قوانین حمایتی نظیر «قانون جهش تولید دانش بنیان»، تحقق اهداف کلان برنامه هفتم در زمینه ارتقای اقتصاد دانش محور و تجاری سازی فناوری همچنان با فاصله معناداری مواجه است.
گزارش اخیر مرکز پژوهش های مجلس از ارزیابی کلان عملکرد احکام کمی و تکلیفی مندرج در مواد ۹۳ و ۹۹ قانون برنامه هفتم پیشرفت در حوزه نوآوری و اقتصاد دانش بنیان نشان می دهد هرچند در سال اول اجرای برنامه هفتم، باتوجه به انتخاب دست پایین مقدار هدف کمی سنجها در سال ۱۴۰۳، تقریباً ۴۰ درصد اهداف به طور کامل محقق شده، ۳۰ درصد از آن با تحقق بالای ۸۰ درصد و مابقی نیز بین ۴۰ تا ۵۰ درصد محقق شده اند؛ اما در سال های آتی و در پایان برنامه هفتم امکان تحقق برخی از این اهداف سخت و ناممکن به نظر می رسد.

تسهیلات ۳۱۳ همتی دانش بنیان ها در ۶ ماهه

طبق داده های بانک مرکزی ایران، حجم تسهیلات اعطایی به شرکت های دانش بنیان در انتهای ۶ ماهه نخست امسال به بیش از ۳۱۳ همت رسیده که نسبت به رقم ۱۵۵ همتی در نیمه نخست سال ۱۴۰۳ رشد ۱۰۰۲ درصدی داشته است.
مقایسه این اعداد در مدت مشابه سال های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۴ نشان می دهد در نیمه نخست سال های مذکور رقم تسهیلات شرکت های دانش بنیان به ترتیب ۹٫۳ همت، ۲۹ همت، ۵۷ همت، ۹۷ همت، ۱۵۵ و ۳۱۳ همت بوده است.
همچنین نگاهی به تسهیلات ماهانه شرکت های دانش بنیان نشان می دهد این عدد از ۹۰۰ تا ۱۵۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹ به حدود ۸۱ همت در شهریور امسال رسیده است؛ اما نگاهی به ارزش دلاری تسهیلات پرداختی بانک ها به شرکت های دانش بنیان نیز نشان می دهد ارزش دلاری این تسهیلات در ۶ ماهه نخست سال های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۴ به ترتیب ۴۰۶ میلیون دلار، ۱٫۲ میلیارد دلار، ۲ میلیارد دلار، ۲ میلیارد دلار، ۲٫۲ میلیارد دلار و ۳٫۴

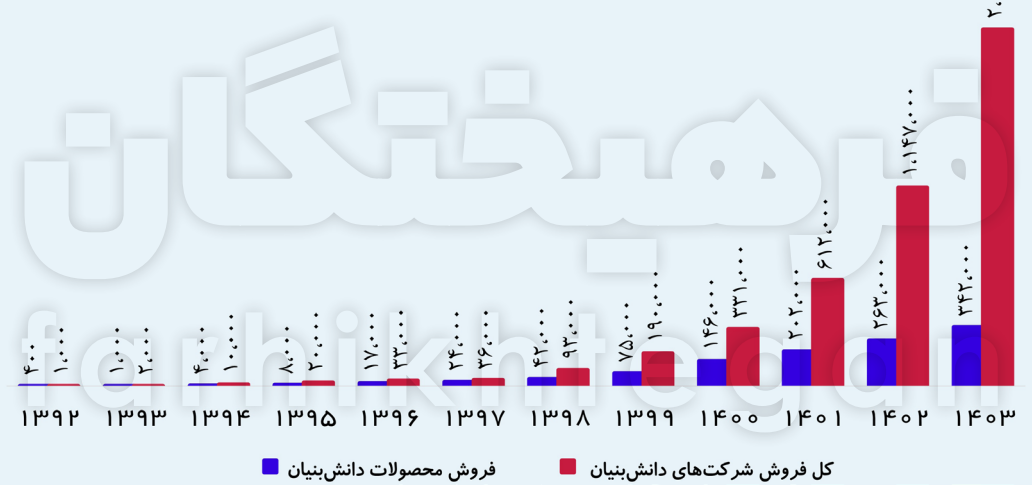
میلیارد دلار بوده است.
به عبارت دیگر، گرچه ارزش حقیقی تسهیلات پرداختی به شرکت های دانش بنیان در دسترس نیست؛ اما آمارها نشان می دهد ارزش دلاری این تسهیلات روند رو به رشدی طی سال های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۴ داشته است.
داده های بانک مرکزی نشان می دهد تسهیلات اعطایی به شرکت های دانش بنیان در نیمه نخست سال جاری به ۱۹۳۶ شرکت تعلق گرفته است. این تعداد در مدت مشابه سال گذشته به ۱۹۹۸ شرکت تعلق گرفته بود.

۱۰ هزار شرکت دانش بنیان باید ۳ برابر شود

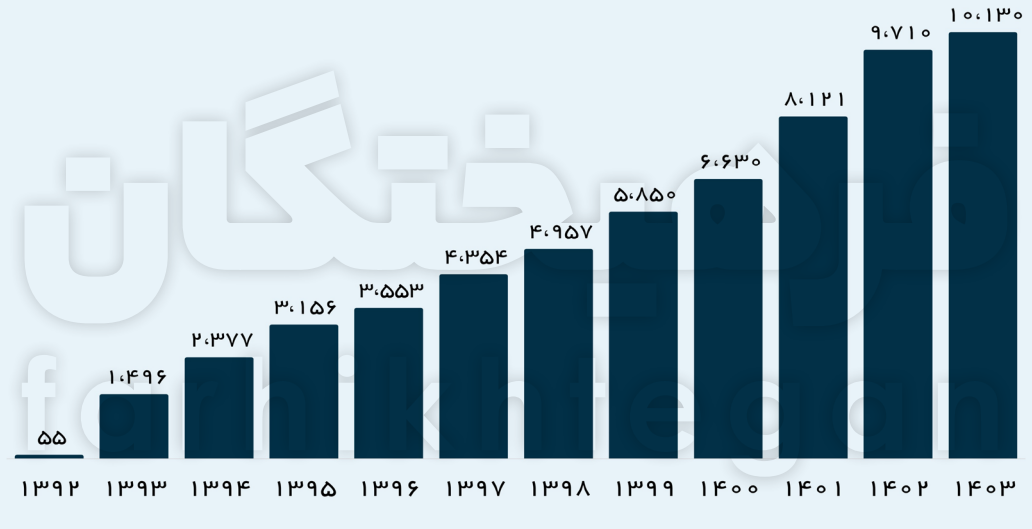
در برنامه هفتم دستیابی به تعداد ۳۰ هزار شرکت دانش بنیان که ۱۰ درصد از آن شرکت های دانش بنیان حوزه صنایع فرهنگی، صنایع خلاق علوم انسانی و اجتماعی هستند، از جمله شاخص های مطرح شده در جدول ماده (۹۳) این برنامه است.
طبق آمارهای رسمی دولت، تا پایان سال ۱۴۰۳ تعداد ۱۰ هزار و ۱۳ شرکت دانش بنیان به تأیید معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری رسیده اند که حدود ۶۵ درصد از این شرکت ها طی ۱۰ سال گذشته همگام با حمایت دولت از فعالیت ها و شرکت های دانش بنیان تأسیس شده اند.
بررسی ها نشان می دهد از سال ۱۴۰۰ تاکنون شیب رشد تعداد شرکت های دانش بنیان سالیانه به طور میانگین ۲۰ درصد افزایش یافته و در عین حال، معیارهای ارزیابی و اعطای تأییدیه های دانش بنیانی به شرکت های متقاضی نیز سخت تر شده که با هدف توسعه کُتی بوده و این موضوع اقدام مئتی است.
گفتنی است همواره بخشی از شرکت های دانش بنیان به دلیل عدم توسعه و به روزرسانی فناوری های خود، سالانه از فهرست شرکت های تأیید شده توسط معاونت علمی فناوری و اقتصاد دانش بنیان حذف می شوند و از سوی دیگر راه اندازی و پشتیبانی از شرکت های دانش بنیان نو پا نیازمند منابع مالی گسترده و پایدار است.

براساس گزارش اخیر مرکز پژوهش های مجلسی که با عنوان «ارزیابی عملکرد برنامه هفتم پیشرفت تا پایان شهریور ۱۴۰۴: حوزه نوآوری و اقتصاد دانش بنیان» منتشر شده، تحقق ۳۰ هزار شرکت دانش بنیان در پایان برنامه هفتم به رشد ۴۰ درصدی سالیانه در اعطای تأییدیه های دانش بنیانی نیاز دارد که این ممکن است تمرکز را به سمت توسعه کُتی شرکت ها سوق داده و توسعه کُتی را در اولویت دوم قرار دهد.
از سوی دیگر، این گزارش نشان می دهد تحقق شاخص نسبت ۱۰ درصدی شرکت های خلاق دانش بنیان به کل شرکت های دانش بنیان، معادل با تعداد ۳ هزار شرکت تا پایان برنامه هفتم می شود.
این در حالی است که براساس آخرین آمارهای رسمی معاونت علمی فناوری و خانه های خلاق و نوآوری ایران، در سال ۱۴۰۳ حدود ۲۱۵۵ شرکت خلاق ثبت شده اند که نزدیک به ۱۴۰ شرکت دارای تأییدیه دانش بنیان هستند.
طبق آمارهای ارائه شده توسط سازمان برنامه نسبت شرکت های دانش بنیان خلاق به کل شرکت های دانش بنیان در سال ۱۴۰۳ حدود ۰٫۶ درصد (کمتر از یک درصد) است.
رسیدن به ۳ هزار شرکت خلاق دانش بنیان در یک بازه زمانی ۵ ساله با این روند رشد تقریباً

میزان فروش کل شرکت های دانش بنیان و فروش محصولات دانش بنیان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ (میلیارد تومان)

تعداد شرکت های دانش بنیان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۳

مدیرمسئول:

■ محمدامین ایمانجانی

قائم مقام مدیرمسئول:

■ مسعود فروغی

سر دبیر:

■ محمد زعیم زاده

تلفن و فکس:

■ ۰۲۱)۶۲۹۹۴۹۵

کدپستی:

■ ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

چاپ:

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

■ خیابان حافظ، پلین تر از جمهوری

■ رویه روی ساختمان بورس

■ ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

ناممکن به نظر می رسد.

از فروش ۲۰۶۰ همتی

۱۷ درصد محصول دانش بنیان است

در جدول کُتی برنامه هفتم سهم فروش محصولات فناوریانه شرکت های دانش بنیان برحسب تخمینی از ارزش افزوده ناشی از فروش کل و فروشی که از طریق محصولات با فناوری متوسط و بالا ایجاد می شود نسبت به تولید ناخالص داخلی حدود ۱٫۴ درصد در سال ۱۴۰۲ برآورد شده است.
رشد سهم فروش کالا ها و خدمات دانش بنیان نسبت به تولید ناخالص داخلی نیز معادل ۲۰۰ درصد نسبت به سال پایه معادل با رسیدن به سهم ۴ درصدی فروش محصولات دانش بنیان از تولید ناخالص داخلی پیش بینی شده است.
همچنین طبق جدول کُتی برنامه هفتم، سهم فروش محصولات با فناوری متوسط و بالا از تولید ناخالص داخلی معادل ۷ درصد تا پایان برنامه هفتم در نظر گرفته شده است.
شیوه اندازه گیری این شاخص با ابهام مواجه است، زیرا فروش معمولاً به شکل درآمد کل شرکت ها لحاظ می شود و تفکیک سهم فروش (داخلی و صادرات) محصولات با فناوری متوسط و بالا از فروش کل شرکت ها مشخص نیست، زیرا لزوماً همه شرکت های دارای محصولات با فناوری متوسط شرکت های دانش بنیان نیستند، باین حال معمولاً این شاخص را معادل فروش کل شرکت های دانش بنیان در نظر می گیرند.
در سال ۱۴۰۳ فروش شرکت های دانش بنیان حدود ۲۰۶۰ میلیارد تومان اظهار شده که سهم آن از تولید ناخالص داخلی بیش از ۱۱ درصد است.
البته داده ها نشان می دهد حدود ۸۰ درصد از این فروش مربوط به شرکت های نوآور است که این شرکت ها در واقع شرکت های صنعتی بزرگی هستند که بخشی از فعالیت های خود را به حوزه دانش بنیان اختصاص می دهند، لذا فروش کل آن ها معادل با فروش محصولات فناوریانه نیست، برای مثال در سال ۱۴۰۲ از کل فروش ۱۱۴۷ میلیارد تومانی شرکت های دانش بنیان حدود ۹۰۹ هزار میلیارد تومان از مربوط به شرکت های صنعتی بزرگ نوآور بوده که بخشی از فعالیت آن ها دانش بنیان است.

طبق داده های گزارش سالانه صندوق نوآوری و شکوفایی در سال ۱۴۰۳ کل فروش شرکت های دانش بنیان به ۲۰۶۰ هزار میلیارد تومان رسیده، عددی که در سال ۱۳۹۲ حدود هزار میلیارد تومان بوده است.
اما این آمار نکته قابل تأمل دیگری نیز دارد، از رقم ۲۰۶ هزار میلیارد تومان حدود ۳۴۲ هزار میلیسارد تومان، یعنی معادل ۱۶٫۶ درصد از آن مربوط به فروش تولیدات دانش بنیان بوده است.
براین اساس اگر فروش محصولات دانش بنیان را در نظر بگیریم، رقم ۳۴۲ هزار میلیارد تومان فروش محصولات دانش بنیان سهم ۱٫۸ درصدی از کل تولید ناخالص داخلی ایران را خواهد داشت.

سهم ۲ درصدی شرکت های دانش بنیان

از اشتغال ایران

یک اختلاف نظر بسیار جدی درخصوص اشتغال زایی شرکت های دانش بنیان

وجود دارد.
برخی ها معتقدند شرکت های دانش بنیان عمدتاً صنایع سرمایه بر و با سطح بالای دانش و فناوری هستند.
در سمت دیگر برخی ها معتقدند شرکت های دانش بنیان تا زمانی که به تولید انبوه محصول و مهم تر از آن به زنجیره ارزش شرکت های بزرگ وصل نشوند، جزء هیچ کدام از این دو دسته قرار نمی گیرند.
داده های گزارش سالانه صندوق نوآوری و شکوفایی نشان می دهد تعداد شاغلان شرکت های دانش بنیان از حدود ۳ هزار نفر در سال ۱۳۹۲ به ۵۲۳ هزار نفر در سال ۱۴۰۳ رسیده است.
باتوجه به جمعیت نزدیک به ۲۵ میلیون نفری شاغلان ایران، سهم شرکت های دانش بنیان از اشتغال کشور حدود ۲٫۱ درصد است.

پیشنهاد های بازوی پژوهشی مجلس

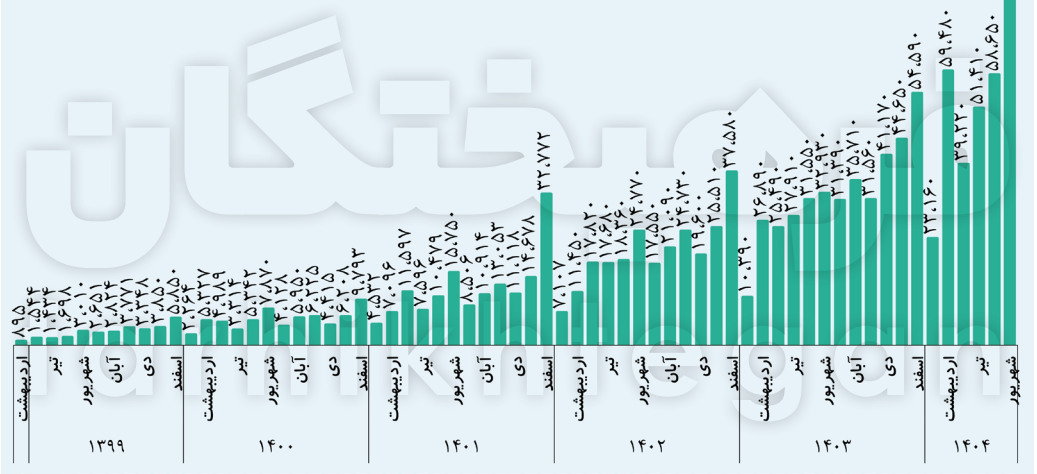
گزارش اخیر مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد، مهم ترین احکام تکلیفی در حوزه توسعه اقتصاد دانش بنیان شامل تأمین مالی (از طریق منابع قانون جهش تولید دانش بنیان)، توسعه فناوری های پیشران و اولویت دار و داخلی سازی سالانه ۱۰ درصدی اقلام راهبردی کشور با استفاده از ظرفیت حوزه دانش بنیان، با چالش های اجرایی از قبیل تحقق و تخصیص منابع، وابستگی اجرا به تدوین مقررات یا دستورالعمل های موردنیاز و پیش بینی اعتبارات یا سازوکارهای لازم برای اجرای آن ها مواجه هستند.

باتوجه به تعدد و در برخی موارد تعارض بین آمار و داده های حوزه فناوری، نوآوری و دانش بنیان، ایجاد پایگاه داده برخط و یکپارچه مربوط به پایش شاخص های این حوزه در ادامه مسیر پایش اهداف مرتبط در برنامه هفتم پیشرفت بسیار ضروری است.
در فرایند اجرا نیز اهتمام به اجرای مؤثر قانون جهش تولید دانش بنیان به خصوص ماده(۱) آن با موضوع تولید اقلام راهبردی موردنیاز کشور مبتنی بر ظرفیت های دانشی و فناوریانه، تطبیق زیست بوم اقتصادی با مؤلفه های دانش بنیان، توانمندسازی شرکت های دانش بنیان و فناوری و خلاق و توسعه دیپلماسی فناوری با هدف حضور در زنجیره ارزش جهانی حائز اهمیت است.

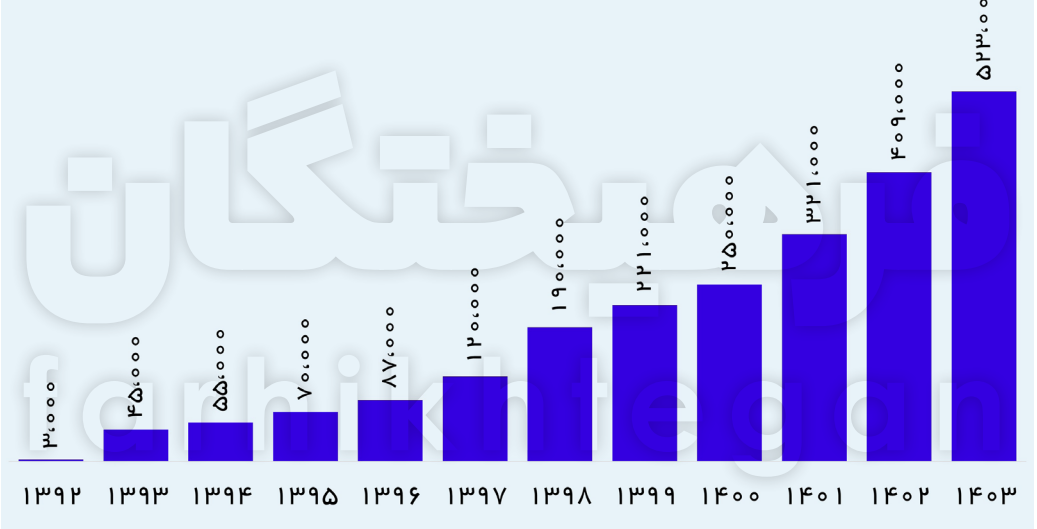
ایجاد شبکه های استانی بر پایه ظرفیت های بومی و نیازهای منطقه ای، نقش آفرینی دستگاه های اجرایی متولسی در تحقق اهداف قانون و تولید دانش بنیان اقلام راهبردی کشور، ایجاد سازوکارهای رفع موانع مالکیت فکری و تجاری سازی اختراعات، تعامل فعال با کشورهای همسایه، اسلامی و بلوک های اقتصادی همچون شانگهای و بریکس، تمرکز بر صادرات محصولات دانش بنیان بسا صدور گواهی نامه های انطباق منطقه ای و بین المللی، طراحی سامانه های پایش هوشمند همکاری میان صنایع و شرکت های فناوری و ارزیابی منظم اثر بخشی سیاست ها و اصلاح مسیر در صورت نیاز از جمله پیشنهاد های دیگری است که بازوی پژوهشی خود در ارزیابی شرکت های دانش بنیان ارائه داده است.

میزان تسهیلات پرداختی سیستم بانکی کشور به شرکت های دانش بنیان

از خرداد ۱۳۹۹ تا شهریور ۱۴۰۴ (میلیارد تومان)

تعداد شاغلان شرکت های دانش بنیان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۳

آگهی مزایده دوم محل بوفه خواهران دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر

مهل دریافت اسناد مزایده و تحویل پیشنهاد: از تاریخ آگهی روزنامه به مدت ۱۰ روز کاری می باشد.
دانشگاه در رد یاقبول پیشنهادات و انعقاد قرارداد مختار است و کلیه پیشنهادات مهمم و مشروط مردود خواهد بود.
شرکت در مزایده و دادن پیشنهاد قیمت به منزله قبول اختیارات و تکلیف دستگاه مزایده گذار است. ضمناً هزینه آگهی بر عهده برنده مزایده می باشد.
ماده ۱۸ آیین نامه معاملاتی دانشگاه آزاد اسلامی:
چنانچه برنده حاضر به انعقاد قرارداد نشود، سپرده او به نفع دانشگاه ضبط می گردد و به طریق مذکور در ماده ۱۹ اقدام خواهد شد.
سایر شرایط در اسناد درج شده است.
آدرس: شبستر، روبروی پارک آزادگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر
دفتر حقوقی ۰۴۱۴۴۴۲۲۳۳

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر در نظر دارد محل بوفه خواهران را قع در دانشگاه را از طریق مزایده و طبق شرایط مزایده به اشخاص حقوقی یا حقیقی به صورت اجاره یک ساله واگذار نماید.
لذا متقاضیان می توانند پس از واریز و ارائه فیش بانکی خرید اسناد به مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال (بدون استرداد وجه) به حساب ۰۱۰۵۶۳۴۰۸۶۰۰۷ به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر نزد بانک ملی شعبه شبستر جهت دریافت اسناد مزایده در ساعات اداری به نشانی شبستر، و روبروی پارک آزادگان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر به دفتر امور حقوقی مراجعه نمایند.

میزان سپرده شرکت در مزایده مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰۰ (بیست میلیون ریال) می باشد که متقاضیان می بایست مبلغ مذکور را به صورت نقد به حساب ۰۱۰۵۶۳۴۰۸۶۰۰۷ به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر واریز نمایند.

قیمت پایه محل بوفه خواهران واقع در دانشگاه: بایست اجاره بهای ماهانه مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال می باشد.